

РОЗДІЛ VII. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ НАД ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМ ЗАВДАННЯМ З КУРСУ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ» (О.Г. Шмиглюк)

7.1. БАЗОВА МЕТОДИКА ДО КУРСУ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Повна назва та автор	Вихідне джерело	Джерела з описом та прикладами застосування
<p>Методика інтерперсональної взаємодії Т. Лірі</p>	<p>Timothy Leary <i>Interpersonal Diagnosis of Personality</i> <i>A Functional Theory and Methodology for Personality Evaluation</i> <i>A division of Wipf and Stock Publishers</i>, – 7/30/2004. – 518 с.</p> <p>Червинская К.Р. <i>Методика интерперсональных отношений: опыт эксплицирования знаний эксперта-психолога, интерпретационные схемы. Методическое пособие.</i> – СПб.: Речь, 2008. – 160 с.</p>	<p>Джагинов Е.А., Гладков А.Г., Айвазян Т.А., Зайцев В.П. <i>Сравнительное изучение различных методов оценки межличностных отношений у больных сердечно-сосудистыми заболеваниями</i> // Психологический журнал. – 1988. – № 4. – С. 83-88.</p> <p>Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. <i>Словарь-справочник по психодиагностике.</i> – 2-е изд. перераб. и доп. – СПб.: Питер, 2004. – 520 с.</p> <p>Ожкін Г.В., Пов'якель Н. І. <i>Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник.</i> – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 416 с.</p>

Теоретичні засади та історія виникнення

Методика інтерперсональної взаємодії (Interpersonal Check List (ICL)) була запропонована американським вченим Тімоті Лірі у середині 1950-х років. Ця методика за своїми психодіагностичними функціями наближається до особистісних опитувальників. При створенні тесту автор опирався на положення соціокультурної теорії особистості, представником й основоположником якої є С. Салліван. В основі цієї теорії лежить уявлення про те, що соціокультурні умови мають вплив на розвиток і функціонування індивіда, а в основі порушень функціонування особистості лежать унікальні стилі міжособистісних відносин.

Враховуючи те, що особистість проявляється в певному стилі міжособистісної поведінки, який обумовлений оцінками і думками «значимих осіб», Т. Лірі систематизував емпіричні спостереження і запропонував так звану циркумплексну модель (circumplex model) міжособистісної взаємодії. В основу побудови циркумплексної моделі міжособистісної взаємодії Т. Лірі лягли наступні положення (Вассерман, Бочаров, Ткаченко, Червінська, 1995):

1. Всі комунікативні якості особистості мають певну якісну близькість чи

віддаленість.

2. Якісно близькі властивості можуть різнитися за своєю інтенсивністю, ступенем вираженості чи прояву.

3. Сукупність якісно близьких інтерперсональних характеристик можуть бути об'єднані у відносно однорідні групи, що являють собою типи міжособистісної поведінки.

4. Сукупність типів міжособистісної поведінки створює певну структуру.

5. Інтенсивність, вираженість чи прояв комунікативних характеристик відображає їх адаптивне чи дезадаптоване значення.

Типи міжособистісної взаємодії і відповідні їм характеристики представляються у вигляді секторів концентричних кіл. Кожен сектор цього кола відповідає певному типу інтерперсональної поведінки. Розподіл типів поведінки за секторами кіл не випадковий, а чітко відповідає циркукомплексній моделі: кожен тип переходить в інший по колу (проти годинникової стрілки), а типи, представлені в протилежних секторах, мають суперечності. Розподіл характеристик всередині секторів обумовлено ступенем вираженості, загостреності міжособистісних якостей, тому по мірі віддаленості від центру до периферії зростає акцентуованість та дезадаптованість.

Т. Лірі виділив вісім типів міжособистісної поведінки, систематизував їх у вигляді циркукомплексної моделі і запропонував перелік із 128 прикметників, які характеризують різноманітні варіанти міжособистісної поведінки.

Вчений виділяє п'ять рівнів дослідження інтерперсональної поведінки особистості. Особливо значущими, з його точки зору, є 1,2 і 5.

Рівень 1 містить поведінку людей, яку безпосередньо можна спостерігати, тобто поведінка діагностується на підставі оцінок інших людей.

Рівень 2 пов'язаний з оцінкою власної поведінки або ж з оцінкою близьких людей – батька, матері, чоловіка і т. д.

Рівень 5 відображає моральні уявлення індивіда, його ідеальне «Я».

Відповідно до цих рівнів можна видозмінювати інструкцію та оцінювати відповідно себе, інших, моделювати власний ідеал.

Валідність цієї методики базувалася на концептуальному аналізі існуючих в англійській мові понять, які описують комунікативні характеристики людини. Тест проходив перевірку на конструктну валідність шляхом зіставлення з даними обстеження за Мінесотським багатоаспектним особистісним опитувальником (MMPI).

Є дані про наявність зв'язку факторів розглянутого тесту з деякими показниками опитувальника «Шістнадцять особистісних факторів» Р. Кеттелла. Дослідження факторної валідності показало, що досліджувані показники пов'язані з двома біполярними факторами: «домінантність-підпорядкованість» і «дружність-ворожість». Це призвело до висновку про залежність стилів інтерперсональної поведінки від зазначених факторів. Комбінація цих чинників найбільше визначає вид дискограми, розділеної на квадранти вертикальним вектором (домінантність - підпорядкованість) і горизонтальним вектором (дружність-ворожість).

Ретестова надійність (інтервал ретесту – 10 днів) коливається за окремими показниками від 0,63 до 0,81. Коефіцієнти внутрішньої узгодженості для факторів, отриманих в ході дослідження при установці досліджуваному дати оцінку власного «Я», мають значення від 0,35 до 0,72, а в ситуації моделювання ідеалу «Я» – від 0,16 до 0,66.

Методика отримала широке розповсюдження, переведена багатьма мовами. Перші вітчизняні публікації щодо застосування методики та її модифікації відносяться до 1972 року. Були проведені дослідження в спортивних командах (Л.Н. Собчик, 1972, 1974), в психотерапевтичних групах у хворих із пограничними нервово-психічними розладами (Л.Н. Собчик та співавтори, 1975), подружніх парах (Г.С. Васильченко, Ю.А. Решетняк, 1972, 1979). Методика отримала широке застосування у сфері вивчення ставлення хворих до стилю психотерапевтичного впливу лікаря (Л.І. Вассерман, В.А. Ташликов, 1985), при дослідженні взаємостосунків у виробничих і студентських групах (М.С. Малешкіна, 1986).

Л.Н. Собчик (2003) адаптувала тест для російськомовної популяції, а в адаптованому вигляді методика отримала назву ДМС (діагностика міжособистісних стосунків). У дослідженнях наявні дані, які стосуються основних психометричних властивостей методики, та новий (у порівнянні з оригіналом, запропонованим Т. Лірі), інтерпретаційний підхід. Спираючись на положення С.Л. Рубінштейна про вроджені індивідуальні властивості, що опосередковують оволодіння соціальним досвідом, а також на принцип єдності соціальних і біологічних факторів у формуванні особистості, Л.Н. Собчик пропонує розглядати типологію стійких особистісних властивостей як інтеграцію провідних тенденцій, пов'язаних із емоційно-динамічними патернами, обумовленими типом вищої нервової діяльності, з індивідуально-особистісними властивостями, що додають специфіку стилю переживань, міжособистісній поведінці, мотивації.

Як вказує Л.Н. Собчик (2003), опитувальник проходив на валідність шляхом співставлення даних із результатами інших методик. Так, наприклад, виявлено зв'язок між типами інтеперсональної поведінки, запропонованими Т. Лірі, й індивідуально-особистісними паттернами, які проявляються аналогічними поведінковими характеристиками, методики «Індивідуально-типологічний опитувальник» (ІТО), теста Люшера, у відповідних підйомах шкал профілю СМІЛ і формулах теста Сонді.

Сфера застосування

Багатоаспектний характер методики дозволяє отримати дані про міжособистісні стосунки та особистісні особливості, які є суттєвими для інтеперсональної взаємодії, виявляє зони актуальних особистісних конфліктів, рівень та направленість міжособистісних домагань, причини порушення спілкування у малих соціальних групах ступінь задоволеності собою в ситуаціях інтеперсональної взаємодії і рівень відображення змін інтеперсональних особистісних особливостей під впливом різноманітних факторів.

Адаптована методика Т. Лірі (ДМС) отримала широке застосування у різноманітних сферах:

1) дослідження стилю міжособистісної взаємодії льотного складу (Собчик, Лукьянова, 1978);

2) дослідження психотерапевтичних груп в процесі вивчення динаміки стану у хворих з межовими нервово-психічними розладами (Собчик, 2003);

3) дослідження особливостей взаємних оцінок подружніх пар в контексті проблем, пов'язаних із сексуальними розладами, здійснене Г.С. Васильченко і Ю.А. Решетняк (Собчик, 2003);

4) при вирішенні питань розстановки кадрів тест ДМС дозволяє: чітко структурувати склалася картину міжособистісних стосунків; виявляти реального лідера групи; визначити зону конфлікту і зрозуміти причини його виникнення; розпізнати антагоністично і колегіально налаштовані підгрупи; визначити ступінь згуртованості колективу (Собчик, 2003);

5) дослідження взаємостосунків між хворою особою і різними за стилем психотерапевтичними впливами лікарів (Вассерман, Бочаров, Ташликов, 1985);

6) дослідження інтерперсональних особливостей хворих із нервово-психічною патологією (Вассерман, Бочаров, Ткаченко, Червінська);

7) дослідження на контингенті військовослужбовців термінової служби, здійснене В.В. Куліковим (Собчик, 2003);

8) аналіз процесів соціальної перцепції (Методи дослідження міжособистісного сприйняття, 1984);

9) дослідження міжособистісних відносин у хворих із серцево-судинними хворобами (Собчик, 2003).

Опис методики

Методика призначена для вивчення стилю і структури міжособистісних відносин і їх особливостей, а також дослідження уявлень людини про саму себе, свого ідеального «Я», ставлення до самої себе. Методика також дозволяє виявити зони конфліктності людини.

Інструкція: Перед Вами опитувальник, що містить різні характеристики. Слід уважно прочитати кожен характеристику і подумати, чи відповідає вона Вашому уявленню про себе. Спробуйте проявити максимальну уважність і відвертість – «так» чи ні».

1. Інші думають про неї з прихильністю.	9. Здатна бути суворою.
2. Справляє враження на оточуючих.	10. Строга, але справедлива.
3. Вміє розпоряджатися, наказувати.	11. Може бути щирою.
4. Вміє наполягти на своєму.	12. Критична до іншим.
5. Має почуття гідності.	13. Любить поплакатися.
6. Незалежна.	14. Часто сумна.
7. Здатна сама подбати про себе.	15. Здатна виявляти недовіру.
8. Може проявити байдужість.	16. Часто розчаровується.
	17. Здатна бути критичною до себе.
	18. Здатна визнати свою неправоту.

19. Охоче підпорядковується.
20. Поступлива.
21. Вдячна.
22. Захоплюється, схильна до наслідування.
23. Ставиться з повагою.
24. Така, що шукає схвалення.
25. Здатна до співпраці, взаємодопомоги.
26. Прагне ужитися з іншими.
27. Доброзичлива. Дружелюбна.
28. Уважна, ласкава.
29. Делікатна.
30. Підбадьорлива.
31. Чуйна до закликів про допомогу.
32. Безкорислива.
33. Здатна викликати захоплення.
34. Користується в інших повагою.
35. Володіє талантом керівника.
36. Любить відповідалність.
37. Впевнена у собі.
38. Самовпевнена, напориста.
39. Діловита, практична.
40. Любить змагатися.
41. Стійка і крута, де треба.
42. Невблаганна, але неупереджена.
43. Дратівлива.
44. Відкрита, прямолінійна.
45. Не терпить, щоб нею командували.
46. Скептична.
47. На неї важко справити враження.
48. Легко ображається.
49. Легко ніяковіє.
50. Не впевнена у собі.
51. Поступлива.
52. Скромна.
53. Часто вдається до допомоги інших.
54. Дуже шанує авторитети.
55. Охоче приймає поради.
56. Довірлива і прагне радувати інших.
57. Завжди люб'язна в спілкуванні.
58. Цінує думку оточуючих.
59. Комунікабельна, уживчива.
60. Добросердна.
61. Добра, вселяє впевненість.
62. Ніжна, м'якосердна.
63. Любить піклуватися про інших.
64. Безкорислива, щедра.
65. Любить давати поради.
66. Справляє враження значущості.
67. Любить повелительствувати.
68. Владна.
69. Хвалькувата.
70. Гордовита, самовдоволена.
71. Думає тільки про себе.
72. Хитра, розважлива.
73. Нетерпима до помилок інших.
74. Корислива.
75. Відверта.
76. Часто недружелюбна.
77. Озлоблена.
78. Любить скаржитись.
79. Ревнива.
80. Довго пам'ятає образи.
81. Схильна до самобичування.
82. Сором'язлива.
83. Безініціативна.
84. Лагідна.
85. Залежна, несамостійна.
86. Любить підкорятися.
87. Надає іншим право приймати рішення.
88. Легко потрапляє в халепу.
89. Легко піддається впливу друзів.
90. Готова довіритися будь-кому.
91. Прихильна до всіх без розбору.
92. Усім симпатизує.
93. Прощає все.
94. Переповнена надмірним співчуттям.

95. Великодушна, терпима до недоліків.
96. Прагне бути покровителем.
97. Прагне до успіху.
98. Чекає захоплення від кожного.
99. Розпоряджається іншими.
100. Деспотична.
101. Сноб (судить про людей за рангом і достатком, а не за особистими якостями).
102. Марнославна.
103. Егоїстична.
104. Холодна, черства.
105. Уїдлива, насмішкувата.
106. Зла, жорстока.
107. Часто гнівлива.
108. Байдужа, нечутлива.
109. Злопам'ятна.
110. Пройнята духом протиріч.
111. Уперта.
112. Недовірлива, підозріла.
113. Боязка.
114. Сором'язлива.
115. Відрізняється надмірною готовністю підкорятися.
116. М'якотіла.
117. Майже ніколи і нікому не заперечує.
118. Нав'язлива.
119. Любить, щоб її опікали.
120. Надмірно довірлива.
121. Прагне здобути прихильність кожного.
122. З усіма погоджується.
123. Завжди доброзичлива.
124. Всіх любить.
125. Дуже поблажлива до оточуючих.
126. Намагається втішити кожного.
127. Піклується про інших на шкоду собі.
128. Псує людей надмірною добротою.

Реєстраційний бланк

									0	1	2	3	4	5	6
7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2
3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8
9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4
5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6
7	8	9	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

Обробка й інтерпретація результатів. Після того, як Ви оціните себе, підраховуються бали за кожним з 8 октантів, наведених нижче на малюнку психограми методики. Кожний плюс («так») оцінюється в **1 бал**, таким чином, максимальна оцінка рівня – **16 балів**.

- 1 октант: питання 1-4, 33-36, 65-68, 97-100.
- 2 октант: питання 5-8, 37-40, 69-72, 101-104.
- 3 октант: питання 9-12, 41-44, 73-76, 105-108.
- 4 октант: питання 13-16, 45-48, 77-80, 109-112.
- 5 октант: питання 17-20, 49-52, 81-84, 113-116.
- 6 октант: питання 21-24, 53-56, 85-88, 117-120.
- 7 октант: питання 25-28, 57-60, 89-92, 121-124.
- 8 октант: питання 29-32, 61-64, 93-96, 125-128.

Кожному з 8 октантів відповідає наступний тип міжособистісних відносин:

Отримані профільні оцінки наочно показують переважаючий стиль міжособистісних стосунків.

I. Авторитарний

0-8 балів. Упевнений в собі, наполегливий, цілеспрямований, може бути хорошим наставником і організатором. Володіє властивостями керівника.

9-12 балів. Домінантний, енергійний, успішний в справах, любить давати поради, у тому числі і небажані, вимагає до себе пошани, може бути нетерплячий до критики, йому властива переоцінка власних можливостей. Властиве використання активних і пасивних конфліктогенів спілкування.

13-16 балів. Владний, домінативний, деспотичний характер, всіх повчає, дидактичний стиль висловів, не схильний приймати поради інших, прагне лідерства і суперництва, керувати іншими, сильна особистість з рисами деспотизму. Високий ступінь використання різноманітних конфліктогенів спілкування й ескалації конфліктів.

II. Егоїстичний

0-8 балів. Упевнений, незалежний, орієнтований на себе, схильний до суперництва тип.

9-12 балів. Самовдоволенний, із вираженим почуттям власної гідності, переваги над оточуючими, з тенденцією мати особливу думку, відмінну від думки більшості і займати відособлену позицію в групі і в конфліктних ситуаціях.

13-16 балів. Прагне бути над всіма, самозакоханий, обачливий. До оточуючих відноситься відчужено. Зарозумілий, хвалькуватий, конфліктний. Понад міру використовує активні і пасивні конфліктогени спілкування.

III. Агресивний

0-8 балів. Упертий, наполегливий, цілеспрямований в досягненні мети, енергійний, безпосередній.

9-12 балів. Вимогливий, прямолінійний, відвертий, суворий і різкий в оцінці інших, негнучкий, схильний у всьому звинувачувати оточуючих, глузливий, іронічний, дратівливий, конфліктний.

13-16 балів. Надмірна завзятість, недружелюбність, жорсткість, ворожість у ставленні до оточуючих, нестриманість, запальність, агресивність, що доходять до асоціальної поведінки, висока конфліктність і крайній ступінь конфліктогенності спілкування.

IV. Підозрілий

0-8 балів. Реалістичний в думках і вчинках, критичний у ставленні до оточуючих, скептик.

9-12 балів. Виражена схильність до критицизму. Розчарований в людях, замкнений, прихований, образливий, що сприяє виникненню конфліктів з оточенням. Недовірливий до оточуючих, має труднощі в персональних контактах через підозрілість і страх неприйняття. Свій негативізм проявляє у вербальній агресії.

13-16 балів. Відчужений по відношенню, до ворожого і злобного світу, дуже підозрілий, у край образливий, що є щонайпотужнішим конфліктогеном спілкування і поширює конфліктні ситуації, схильний до сумніву в усьому, злопам'ятний, постійно скаржиться на всіх (шизоїдний тип характеру).

V. Покірний

0-8 балів. Скромний, боязкий, поступливий, емоційно стриманий, здатний підкорятися, не має власної думки, слухняно і чесно виконує свої обов'язки.

9-12 балів. Сором'язливий, покірливий, легко збентежується, схильний підкорятися більш сильному без урахування ситуації.

13-16 балів. Покірний, схильний до самознищення, слабовольний, схильний поступатися всім і у всьому, що породжує постійну внутрішню конфліктність, завжди

ставить себе на останнє Місце і засуджує себе, приписує собі провину, пасивний, прагне знайти опору в кому-небудь більш сильному.

VI. Залежний

0-8 балів. Конформний, м'який, чекає допомоги і порад, довірливий, схильний до захоплення оточуючими, ввічливий, потребує визнання.

9-12 балів. Слухняний, боязкий, безпорадний, не вміє проявити опір, щиро вважає, що інші завжди мають рацію.

13-16 балів. Невпевнений у собі, має нав'язливі страхи і внутрішні конфлікти, побоювання, турбується з будь-якого приводу, тому залежить від інших і чужої думки.

VII. Дружелюбний

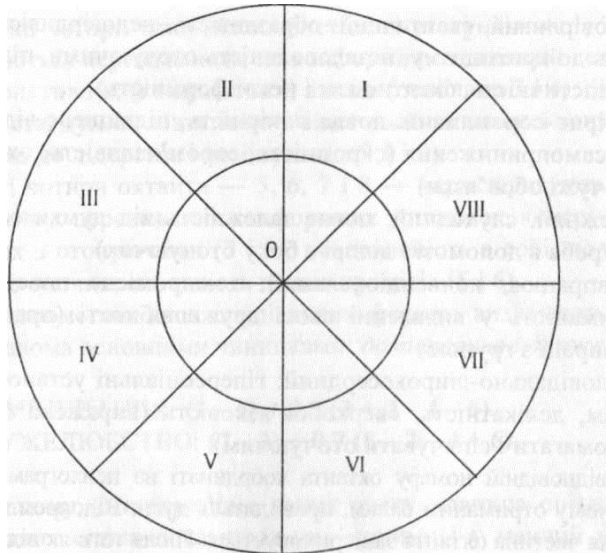
0-8 балів. Схильний до співпраці, кооперації, гнучкий і компромісний у вирішенні проблем і в конфліктних ситуаціях, прагне погоджуватися з думкою оточуючих, свідомо конформний, слідує умовностям, правилам і принципам гарного тону у відносинах з людьми, ініціативний ентузіаст в досягненні цілей групи, прагне допомагати, відчувати себе в центрі уваги, заслужити увагу і любов, товариський, проявляє теплоту і дружелюбність у відносинах.

9-16 балів. Доброзичливий і люб'язний зі всіма, є орієнтований на ухвалу і соціальне схвалення, прагне задовольнити вимоги всіх, бути хорошим для всіх без урахування ситуації, мікрогрупи, має розвинуті механізми витіснення і придушення, емоційно лабільний (істероїдний тип характеру).

VIII. Альтруїстський

0-8 балів. Відповідальний по відношенню до людей, делікатний, м'який, добрий, емоційне відношення до людей проявляє в співчутті і співпереживанні (емпатії), симпатії, турботі, ніжності, уміє підбадьорити і заспокоїти оточуючих, безкорисливий і чуйний.

9-16 балів. Гіпервідповідальний, завжди приносить в жертву свої інтереси, прагне допомогти і співчувати всім, нав'язливий в своїй допомозі і дуже активний по відношенню до оточуючих, що нерідко виступає як конфліктоген спілкування, неадекватно приймає на себе відповідальність за інших (може бути тільки зовнішня маска, потаємна, прихована особистість протилежного типу).

Психограма за тестом Т. Лпірі

Отримані кількісні показники по кожному з октантів від 0 до 16 переносяться на психограму.

Вміст октантів на психограмі:

I. Владний, лідируючий: догматизм і деспотичність, нетерплячість до критики, переоцінка власних можливостей (хороший керівник; радник, наставник й організатор).

II. Незалежний, домінуючий: самозадоволення, відчуття переваги по відношенню до оточуючих, відособлена позиція в групі (впевнений, незалежний, схильний до суперництва)

III. Прямолінійно-агресивний: надмірна завзятість, недружелюбність, нестриманість, запальність (щирість, безпосередність, наполегливість в досягненні мети)

IV. Недовірливий, скептичний: образливість, недовірливість, схильність до критицизму, незадоволеність оточуючими, підозрілість (реалістичність, скептицизм і неконформність)

V. Покірно-сором'язливий: повна покірність, підвищене відчуття вини, самоприниження (скромність, сором'язливість, охоче виконує чужі обов'язки)

VI. Залежний, слухняний: повна залежність від думки оточуючих (потреба в допомозі і довірі з боку оточуючих)

VII. Співпрацює, конвенціональний: компромісна поведінка, нестриманість у виявленні своєї дружелюбності (прагнення до співпраці з групою)

VIII. Відповідально-щиросердний: гіперсоціальні установки, альтруїзм, делікатність, надмірна обов'язковість (виражена готовність допомагати і співчувати оточуючим).

На відповідній номеру октанта координаті на психограмі, на рівні, відповідному отриманим балам, проводяться дуги. Відокремлена дугою внутрішня частина октанта заштриховується. Після того, як відзначені всі отримані при

дослідженні результати і є заштрихованою внутрішня, центральна, частина кола психограми до рівня, обкресленого дугами, виникає подібність до віяла. Самі заштриховані октанти відповідають переважному стилю міжособистісних стосунків конкретного індивіда.

Характеристики, що не виходять за межі 8 балів, властиві гармонійним і неконфліктним особам.

Показники, що перевищують 8 балів, свідчать про акцентуацію властивостей, що виявляються відповідним октантом. Бали, що досягають рівня 14-16, свідчать про труднощі соціального пристосовування і високу схильність до конфліктогенності спілкування і до продукування й ескалації конфліктів.

Низькі показники по всіх октантах (0-3 бал) можуть бути результатом прихованості і невідвертості випробовуваного.

Якщо у психограмі немає октантів, заштрихованих вище за 4 бали, то дані сумнівні в плані їх достовірності, і Ви не в достатній мірі були відверті.

Перші чотири типи міжособистісних стосунків 1, 2, 3 і 4 відзначаються переважанням не конформних тенденцій і схильністю до диз'юнктивних (конфліктних) виявів (особливо 3 і 4), більшою незалежністю думки, завзятістю у відстоюванні власної точки зору, тенденцією до лідерства і домінування 9 і 2).

Інші чотири октанти – 5, 6, 7 і 8 – характеризують протилежну картину: переважання конформних установок, конгруентність в контактах з оточуючими (7 і 8), невпевненість в собі, податливість думці оточуючих, схильність до компромісів (5 і 6).

За допомогою двох спеціальних формул визначаються показники за двома основними чинниками: *домінування і дружелюбство*.

ДОМІНУВАННЯ: $(1 - 5) + 0,7 (3 + 2 - 4 - 6)$.

ДРУЖЕЛЮБСТВО: $(7 - 3) + 0,7 (8 - 2 - 4 + 6)$.

В цілому, інтерпретація цього тесту повинна орієнтувати на переважання одних показників над іншими й меншою мірою – на абсолютні величини.

Діагностичні можливості та обмеження

Методика дозволяє виявити рівень і напрямок міжособистісних домагань, зони конфліктів, а також причини нездорового психологічного клімату в сім'ї, проблематичність у взаєминах керівника і підлеглого тощо. Методика може бути корисною при вивченні співвідношення уявлення людини про себе з уявленнями про неї інших членів групи (сім'ї), що важливо для аналізу процесів соціальної перцепції. В якості детермінант на рівні малих контактних спільнот виступають групові соціальні характеристики суб'єктів і об'єктів сприйняття, які, у свою чергу, є діяльнісно опосередкованими.

На думку Л.М. Собчик, застосування методики ДМС у сімейному консультуванні виявило її ефективність. Крім констатації міжособистісного конфлікту, методика дозволяє глибше зрозуміти причини психологічної несумісності, які можуть ховатися як в різних характерах і поведінкових патернах членів сім'ї, так і в наявності в одного з них внутрішньоособистісної неконгруентності (внутрішнього конфлікту).

7.2. ПРИКЛАД ВИКОНАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЗАВДАННЯ З КУРСУ «ЮРИДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Клієнтський запит

Ви працюєте психологом у виправній колонії для неповнолітніх дівчат. До Вас звернувся керівник відділу кадрів колонії із проханням: «...До нас було направлено 3-х претендентів на вакантну посаду вихователя (Світлану В., Яну С., Марину М.). Усі троє мають позитивні характеристики з місць навчання, успішно пройшли співбесіду з керівництвом закладу, у ході якої було з'ясовано, що особистісні та професійні якості претенденток відповідають вимогам які висувуються до посади вихователя. Але маючи вже великий досвід роботи у цій сфері, знаю, що велике значення для компетентного виконання професійних обов'язків має такий показник, як уміння налагоджувати стосунки з вихованками і персоналом колонії. Порекомендуйте мені, хто із претенденток оптимально підходить для роботи у нас».

Обов'язкова програма при виконанні завдання:

1. *Вивчіть стиль міжособистісних відносин претендентів на вакантну посаду вихователя колонії для неповнолітніх. Визначте особливості міжособистісних відносин, які мають конструктивний вплив на виконання професійних обов'язків.*
2. *Дослідіть наявність зон конфліктності у претенденток, особливості їх уявлень про себе, ставлення до самого себе.*
3. *У ході дослідження скористайтесь діагностичною процедурою Т. Лірі.*
4. *Змодельуйте консультативну бесіду з керівником колонії за результатами проведеного дослідження*

ХІД РОБОТИ НАД ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИМ ЗАВДАННЯМ

I. ЕТАП ПЕРВИННОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

1.1. Категоріально-термінологічне до визначення проблеми, з якою звернулися до психолога

Клієнт (К.): Хочу з Вами проконсультуватися щодо підбору кадрів на посаду вихователя колонії.

Психолог (П.): Так, я Вас слухаю.

К.: Є три претендентки на цю посаду: Світлана, Яна та Марина. Усі троє успішно пройшли співбесіду, мають позитивні характеристики з місць навчання. Особистісні та професійні якості дівчат відповідають вимогам які висувається до посади вихователя. Але маючи вже великий досвід роботи у цій сфері, знаю, що велике значення для компетентного виконання обов'язків має такий показник як вміння налагоджувати взаємостосунки із вихованками та персоналом. Допоможіть мені розібратися із тим, хто із претенденток найоптимальніше підходить для роботи у нас.

П.: Наскільки я Вас зрозуміла, всі три претендентки формально відповідають вимогам, які ставляться представникам цього виду діяльності, тобто вихователям колонії для дівчат. На основі проведених співбесід, аналізу характеристик з місць

навчання та проходження практик, і Світлана, і Яна, і Марина однаковою мірою здатні компетентно виконувати професійні обов'язки.

К.: Саме так, до такого висновку ми прийшли використовуючи професіограму «вихователів колонії»

П.: Так, але на цей момент вас хвилює питання здатності претенденток налагоджувати взаємостосунки безпосередньо із вихованками колонії та колегами.

К.: Ви мене правильно зрозуміли. Справа в тому, що контингент, як Ви розумієте, у нас специфічний. І досить часто молоді вихователі стикаються з проблемою знаходження «спільної мови» з нашими вихованками, до яких необхідний індивідуальний підхід.

П.: Тобто у Вас виникають сумніви з приводу того, чи зможуть нові спеціалісти компетентно виконувати свої обов'язки та ефективно налагоджувати взаємостосунки?

К.: Можливо і так. Але насамперед, я просто хочу бути впевненою у тому, що ми візьмемо на роботу кваліфікованого працівника.

П.: Опишіть Ваше бачення кваліфікованого працівника. Яким він має бути та як саме йому необхідно взаємодіяти із колегами та вихованками?

К.: Дуже важливо, щоб ця людина була хорошим наставником, лідером, вміла організувати дівчат і була би прикладом для наслідування. У взаємостосунках схильна до співпраці, гнучка і компромісна у вирішенні проблем і в конфліктних ситуаціях, відповідальна по відношенню до людей.

Формування реалістичних очікувань у людини, яка звернулася за допомогою, та визначення напрямків практичної роботи психолога

Опис меж компетенції

Психолог. З метою вивчення стилю й особливостей міжособистісних відносин, а також виявлення зон конфліктності претенденток ми проведемо психодіагностичне дослідження. На основі отриманих результатів ми зможемо надати психологічну характеристику досліджуваних, які дозволять Вам прийняти рішення про зарахування претендентів на посаду.

Визначення напрямків практичної роботи

Напрямок практичної роботи	Обґрунтування
Дослідницька робота	Дослідження стилю міжособистісних відносин за методикою Інтерперсональної взаємодії Т. Лірі
Консультативна робота	Бесіда з керівником виховної колонії для неповнолітніх дівчат за результатами проведеного дослідження.

Перелік очікуваних результатів

Психолог. Дослідження, яке ми плануємо провести, дозволить нам отримати ряд важливих результатів:

– визначити стиль й особливості міжособистісних стосунків претендентів на вакантну посаду вихователя;

- виявити наявність зон конфліктності претенденток;
- надати інформацію про притаманні претенденткам стилі міжособистісних стосунків.

II. ПЛАНОВО-ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП

2.1. Аналіз власного досвіду виконання подібних завдань при вивченні навчальних дисциплін та проходженні практик

Дисципліна	Модуль	Тема	Зміст питань
Соціальна психологія	Спілкування у системі міжособистісних стосунків та соціальних відносин	Психологічний вплив на особистість та групу у процесі спілкування	Поняття психологічного впливу на особистість і групу у соціальній психології. Міжособистісний вплив та способи протистояння йому: психологічна конструктивність-неконструктивність впливу; види психологічного впливу та протистояння йому
	Соціальна психологія груп	Мала група в контексті соціально-психологічного пізнання. Динамічні характеристики малої соціальної групи	Динамічні процеси в малій групі: механізми розвитку (ідеосинкразійний кредит лідера; нормативний вплив меншості; внутрігруповий конфлікт; ефекти поляризації і зсуву до ризику); механізми стабілізації (конформність; сумісність і спрацьованість; згуртованість). Нормативний вплив у групі: вплив норм групової більшості; вплив норм меншості. Керівництво і лідерство у малих групах: особливості керівництва і лідерства у групі; стилі і типологія лідерства.
	Особистість у системі соціальних зв'язків	Особливості практичного застосування соціально-	Виконання професійно-орієнтованих завдань у відповідності до запропонованого алгоритму

Дисципліна	Модуль	Тема	Зміст питань
		психологічних знань у розв'язанні прикладних завдань	
Психологія праці	Методологічні основи психології праці	Розвиток суб'єкта праці	Основні етапи розвитку суб'єкта праці. Особистісні особливості передумови професійної компетентності. Суб'єктивна установка, продуктивність праці, задоволеність працею. Індивідуально-психологічні властивості суб'єкта праці.
	Психологія професійної діяльності	Соціально-психологічні проблеми взаємовідносин у трудовому колективі	Соціально-психологічні феномени в групі. Психологія ділового спілкування. Методи забезпечення результативного спілкування: встановлення контакту; поглиблення контакту; завершення контакту. Формування професійних вмінь та навичок. Вправи для розвитку та вдосконалення професійно-важливих якостей
Психодіагностика	Загальні основи психодіагностики	Психодіагностика як наука та практична діяльність	Вимоги до проведення психодіагностичного дослідження. Етап збору даних у психодіагностичному дослідженні. Етап переробки та інтерпретації даних. Етап прийняття рішення. Етичні аспекти психодіагностичного дослідження.
Юридична психологія	Загальні основи юридичної психології	Психологія юридичної праці	Психологічна структура юридичної діяльності Структура та основні складові професіограм юридичних професій.

Дисципліна	Модуль	Тема	Зміст питань
			Деонтологічні основи юридичної праці. Умови ефективності юридичної праці.
	Судова психологія як основна частина юридичної психології	Пенітенціарна психологія	Пенітенціарна психологія як галузь юридичної психології. Психологічні особливості особи засудженої та позбавленої волі. Особливості поведінки засудженого, завдання і умови ресоціалізації. Методи вивчення особистості засудженого і психологічного впливу на нього в процесі відбуття покарання.

2.2. Підбір і аналіз літератури та формулювання припущень про причини виникнення проблеми

Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми
<i>Навчально-методична та довідкова література</i>	
Філоненко М. Психологія спілкування. Навчальний посібник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.	У підручнику охоплено широке коло психологічних проблем спілкування. Висвітлюються теоретичні та методологічні аспекти процесу спілкування, шляхи його оптимізації. Особливу увагу приділено специфіці міжособистісного спілкування в професіях типу «людина-людина», а саме - звертається особлива увага на психологічні аспекти спілкування в медичній та педагогічній галузях суспільного життя. Підібрано й адаптовано комплекс психотехнічних вправ, що дають можливість певною мірою ефективно спілкуватися, запобігати конфліктам, оптимізувати діяльність. Містяться психологічні вправи і запитання, комплекс психодіагностичного інструментарію, короткий термінологічний словник.
Андреева Г.М. Социальная психология. – М.: Изд-во МГУ, 1980. – 432 с.	Підручником є систематичний курс соціальної психології. Викладаються фундаментальні проблеми (спілкування, соціальна психологія груп, соціальна психологія особи). Характеризуються предмет соціальної психології, історичні віхи її розвитку,

Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми
	методологія і методи дослідження.
Бодалев А.А. Личность и общение / А.А. Бодалев. – М.: Изд-во МГУ, 1983. – 272 с.	Основними процесами, за допомогою яких людина сприймає і переробляє інформацію, що поступає від іншої людини, є відчуття, сприйняття, уявлення, мислення. Щоб розкрити процес пізнання людини людиною, потрібно простежити особливості формування образу людини і поняття про нього як про особу у індивіда, що взаємодіє з ним.
Чуфаровский Ю.В. Юридическая психология. – М., 1999 / http://yurpsy.akadmvd.uz/files/xrest/2/109.htm	Розглядаються особливості такого напрямку юридичної психології як пенітенціарна. Дається характеристика психології засуджених, аналізуються та описуються завдання та фактори ресоціалізації.
Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. – К.: Рад. школа, 1990. – 192с.	Розглядаючи питання психологічної культури стосунків між людьми, автор виділяє три типи особи, показує способи поведінки кожної з них в буденних умовах, конфліктних і стресових ситуаціях. У книзі досліджуються проблеми популярності особи, сумісності - несумісності з врахуванням індивідуальних особливостей. Розкривається механізм міжособових стосунків в групах, колективах, організаціях, даються рекомендації по виявленню і вирішенню конфліктів.
<i>Фахова періодична література</i>	
Бодалев А.А. Психология межличностных отношений (к 100-летию со дня рождения В. Н. Мясищева) // Вопросы психологии. – 1993. – № 2.	Один із найважливіших напрямів в діяльності В.М. Мясищева – вивчення системи стосунків особистості. Значення цієї роботи особливо велике в даний час, коли долається розрив між вивченням організму людини і дослідженнями його як особи, суб'єкта діяльності, індивідуальності. В.М. Мясищев сформулював одне з найважливіших у вітчизняній психології, принципових положень теорії особи. Він підкреслював, що система об'єктивних соціальних стосунків, в яку виявляється включеною кожна людина з часу свого народження і до смерті, формує його суб'єктивні стосунки до всіх сторін реальності. І ця система стосунків людини до навколишнього світу і до самого себе завжди найбільш специфічна характеристика саме особи. Розкриваючи суть поняття «відношення» в психології, В.М. Мясищев вказував на те, що воно є однією з форм

Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми
	віддзеркалення людиною дійсності, що оточує її.
Бодалев А.А. О взаимосвязи общения и отношения // Вопросы психологии. – 1994. – №1. – С. 122-127.	Коли говорять про спілкування, то зазвичай мають на увазі взаємодію між людьми, яка здійснюється за допомогою засобів мовної і немовної дії. Найважливішою психічною складовою відношення, в чому збігаються думки багатьох учених, виявляється мотиваційно-емоційний компонент, який сигналізує про валентність відношення, — позитивну, негативну, суперечливу або байдужу.
Кучинская Е.В. Отношение к социальной среде у несовершеннолетних правонарушителей с корыстной ориентацией // Вопросы психологии. – 1996. – №4. – С. 55-62.	Сучасний період характеризується значним зростанням злочинності серед неповнолітніх, і особливо такий її різновид, як корислива. Істотним чинником зростання даного вигляду злочинності в даний час є різке погіршення економічної ситуації в країні, падіння життєвого рівня більшості сімей і неможливість для багатьох неповнолітніх законним шляхом задовольнити свої матеріальні потреби
Чирков В.И. Межличностные отношения, внутренняя мотивация и саморегуляция // Вопросы психологии. – 1997. – № 3. – С. 102-111.	Будь-яка діяльність людини протікає в певному соціальному оточенні при взаємодії з іншими людьми. Це може бути сім'я, дитячий сад, школа, робота. Наскільки міжособові стосунки, що існують між людьми, впливають на характер їх мотиваційних станів? Які особливості цих стосунків роблять найбільший вплив на мотивацію? Чи позначаються індивідуальні особливості взаємодіючих людей на особливості протікання різних мотиваційних станів? Ось питання на які відповідає дана стаття.
Тихонов А.П. Личность и межличностные отношения: Психологическое исследование соционического похода. // Соционика, ментология и психология личности. – 2000. – № 6. – //http://www.socioniko.net/ru/articles/tikh-lich.html	Ця стаття є продовженням циклу «ТІМ і його місце в структурі особи» і є спробою оглядово-аналітичного психологічного дослідження соціонічного підходу у вивченні особи і міжособових стосунків. Детально розглянуті психологічні поняття «особа», «структура особи», «міжособові стосунки». Позначені «концептуальні мости» між поняттями ТІМ, темперамент, характер, особа.
<i>Вузькоспеціалізована література</i>	
Ушатиков А.И., Казак Б.Б. Основы пенитенциарной психологии. – Рязань, 2001. – 554 с.	Розглядаються психологічні особливості засуджених, зумовлені їх віком і статтю. Розуміння віку та статі, їх врахування під час організації виправлення засуджених

Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми
Беличева С.А. Основы превентивной психологии. – М.: Социальное здоровье России, 1994. – 224 с.	Книга знайомить з новою галуззю прикладного психологічного знання – превентивною психологією. Розкриті соціально-психологічні характеристики сімей, дітей, підлітків, групи соціального ризику, показані шляхи їх педагогічної для підтримки, корекції, реабілітації.
Замула С. Професійна підготовка пенітенціарного персоналу у процесі профілактики впливу кримінальної субкультури на неповнолітніх засуджених // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. Науково-практичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 53-60	У статті наведені результати дослідницько-експериментальної роботи щодо підвищення рівня ефективності професійної підготовки персоналу виховних колоній у процесі профілактики впливу кримінальної субкультури на неповнолітніх засуджених
<i>Internet-джерела</i>	
Рабочая книга пенитенциарного психолога / Под ред. Мокрецова А.И., Голубева В.П., Шамиса А.В. – М., 1998. // http://yurpsy.akadmvd.uz/files/xrest/2/110.htm	Практика вживання психологічних методів в роботі пенітенціарних психологів. Психологічні методи вивчення особи в умовах пенітенціарної установи. Класифікаційні групи засуджених і рекомендації по виправній дії на них. Використання психологічної інформації в діяльності органів внутрішніх справ. Методи виявлення психологічних особливостей засуджених, сприяючих їх соціальній дезадаптації. Участь психологів у вирішенні питань кадрового підбору співробітників для роботи в пенітенціарних установах.
Білик М. Особистісні чинники формування ідейно-політичних настановлень студентської молоді // http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=47&c=990	На основі емпіричного дослідження аналізуються основні особистісні чинники формування та прояву ідейно-політичних настановлень студентської молоді: когнітивний стиль, стиль міжособистісної взаємодії, ціннісно-сміслові орієнтації особистості. Проаналізовано психологічний зміст взаємозв'язку ідейно-політичних настановлень та особистісних характеристик студентської молоді. Виокремлено психологічні особливості прихильників певних ідейно-політичних течій.
Собчик Л.Н. Теория ведущих	Описується концепція цілісної особи, в основі якої

Бібліографічний опис джерела	Основні ідеї та тези, що стосуються проблеми
тенденций как основа методологии психодиагностического исследования // Московский психологический журнал. – №3 // http://magazine.mospsy.ru/nomerr3/sob_03.shtml	лежать провідні тенденції, пронизуючі «древо особи» різними характеристиками, – від природжених, кореневих типологічних властивостей, що визначають не лише індивідуальний стиль мотиваційної, емоційної, когнітивної і поведінкової субструктур, але і основну спрямованість соціальної активності людини., а також що обмежують кількість мір вибору при формуванні клінічних проявів більшості психічних розладів.
Собчик Л.Н. ДМО (Диагностика Межличностных Отношений // http://psyfac.com/blog/testoteka/65.html	Описується методика ДМС

Припущення щодо причин виникнення проблеми.

Можна припустити, що основною причиною виникнення тривожності керівника відділу кадрів колонії з приводу підбору персоналу є специфічність контингенту вихованців, до яких необхідно мати індивідуальний підхід. А також можливий попередній досвід невідповідності очікувань клієнта від працівників та результатів їх взаємодії із вихованками колонії та колегами.

2.1. Консультація з фахівцями

Потреби у консультації з фахівцями-суміжниками немає.

2.2. Складання розгорнутого плану виконання завдання, підбір методів та аналіз ресурсів

Етап роботи	Методи та процедури	Необхідні ресурси
Підготовка та планування дослідження стилю міжособистісних відносин за методикою інтерперсональної взаємодії Т. Лірі	Аналіз запиту клієнта; підбір та аналіз літератури з цієї проблеми. Визначення методологічних засад дослідження.	Література з описом методики інтерперсональної взаємодії Т. Лірі
Організація та проведення дослідження	Бесіда з претендентками на посаду. Проведення опитування за стандартною процедурою методики інтерперсональної взаємодії Т. Лірі	Бланки методики, інструкція до методики, ручки або олівці

Аналіз результатів дослідження	Кількісний аналіз результатів дослідження Аналіз якісних показників результатів дослідження	Заповнені бланки дослідження та таблиці для кількісної обробки даних. Література з проблем обробки та інтерпретації результатів дослідження
Бесіда з керівником колонії за результатами проведеного дослідження	Консультативна бесіда	Текст повідомлень результатів дослідження

2.3. Передбачення проблемних моментів

Проблемні моменти	Причини виникнення	Можливості уникнення
Недовіра досліджуваних до психолога	Упереджене ставлення до професії психолога, низький рівень психологічної культури учасників дослідження	Встановлення психологічного контакту з досліджуваними. Пояснення мети даної процедури
Надання соціально бажаних відповідей	Бажання отримати роботу та виглядати з кращого боку	
Сумніви керівника щодо достовірності отриманих результатів	Високий рівень тривожності керівника. Недовіра до діагностичної процедури	Ознайомлення керівника з тим, що для дослідження використано стандартизований та валідизований діагностичний інструмент. Навести приклади застосування цієї методики для виявлення особливостей міжособистісних відносин

2.4. Підготовка матеріалів, необхідних для виконання завдання

Етап роботи	Матеріали
Організація та проведення дослідження	Бланки методики, інструкція до методики, ручки або олівці
Бесіда з керівником колонії за результатами проведеного дослідження	Текст повідомлень результатів дослідження

III. ЕТАП ВИКОНАННЯ

3.1. Збір емпіричних даних

Було проведено дослідження стилю міжособистісних стосунків трьох претенденток на посаду вихователя в дитячій колонії.

Бланк відповідей №1

Прізвище, ім'я Світлана В. Вік 23 роки

Дата 17.01.2012

№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так
1	+	23	+	45	+	67		89	+	111	+
2	+	24	+	46		68		90		112	
3	+	25	+	47		69		91		113	
4	+	26	+	48		70		92		114	+
5	+	27	+	49		71		93		115	
6	+	28		50		72		94		116	
7	+	29	+	51	+	73		95	+	117	
8		30	+	52	+	74		96	+	118	
9	+	31	+	53	+	75		97	+	119	
10	+	32		54		76		98	+	120	
11	+	33		55	+	77		99		121	
12	+	34	+	56	+	78		100		122	
13	+	35	+	57	+	79	+	101		123	
14		36	+	58	+	80		102	+	124	+
15		37	+	59	+	81	+	103		125	
16		38		60	+	82	+	104		126	+
17	+	39		61	+	83		105		127	
18	+	40		62		84		106		128	
19		41	+	63	+	85		107			
20	+	42		64	+	86		108			
21	+	43	+	65	+	87		109			
22		44		66		88	+	110			

Октанта	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Бал	10	5	6	4	8	7	9	9

Домінування = I - V + 0,7 x (VIII + II - IV - VI) = 10-8 + 0,7 x (9+5-4-7) = 4,1;

Дружелюбність = VII - III + 0,7 x (VIII - II - IV + VI) = 9-6 + 0,7 x (8-5-4+7) = 7,2

Бланк відповідей №2

Прізвище, ім'я Яна С. Вік 24 роки

Дата 17.01.2012

№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так
1	+	23		45		67		89	+	111	
2	+	24		46		68		90		112	
3		25	+	47		69		91		113	
4		26		48		70	+	92		114	+
5	+	27		49		71		93		115	
6	+	28		50		72		94		116	
7		29	+	51	+	73		95		117	
8		30		52	+	74	+	96		118	
9	+	31		53	+	75		97	+	119	+
10		32		54		76		98		120	
11		33		55		77		99		121	
12		34	+	56		78		100		122	
13	+	35	+	57	+	79	+	101		123	
14		36		58		80		102	+	124	+
15		37	+	59		81	+	103		125	
16		38	+	60		82	+	104		126	+
17	+	39		61		83		105		127	
18	+	40		62		84		106		128	
19		41	+	63		85		107	+		
20	+	42		64		86		108			
21	+	43		65	+	87		109			
22		44		66		88	+	110			
Октанта		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
Бал		6	6	4	2	8	4	4	2		

Домінування = I - V + 0,7 x (VIII + II - IV - VI) = 6 - 8 + 0,7x(2+6-4) = 0,8

Дружелюбність = VII - III + 0,7 x (VIII - II - IV + VI) = 4 - 4 + 0,7x(2-6-2+4) = -1,4

Бланк відповідей №3

Прізвище, ім'я Марина М. Вік 24 роки

Дата 17.01.2012

№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так	№	Так
1	+	23		45	+	67	+	89	+	111	+
2		24		46	+	68		90		112	+
3		25	+	47	+	69		91		113	
4		26	+	48		70	+	92		114	+
5	+	27		49		71		93		115	+
6	+	28		50	+	72		94		116	
7		29	+	51	+	73		95		117	
8		30		52	+	74	+	96		118	+
9	+	31		53		75		97	+	119	+
10	+	32		54		76		98		120	+
11		33	+	55	+	77	+	99		121	
12		34		56	+	78	+	100		122	+
13	+	35		57	+	79	+	101		123	
14	+	36		58		80		102	+	124	+
15	+	37		59		81	+	103		125	
16		38		60		82	+	104		126	+
17		39		61		83	+	105		127	+
18		40		62	+	84		106	+	128	
19	+	41		63		85		107	+		
20	+	42	+	64		86	+	108			
21	+	43		65	+	87	+	109			
22	+	44		66		88	+	110	+		
Октанта		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		
Бал		12	5	3	2	3	1	4	7		

Домінування = I - V + 0,7 x (VIII + II - IV - VI) = 12-3+0,7x(7+5-2-1)

=15,3

Дружелюбність = VII - III + 0,7 x (VIII - II - IV + VI) = 4-3+0,7x(7-5-2+1)=1,7

3.2. Аналіз та інтерпретація отриманих даних

Після проведення дослідження за методикою Інтерперсональної взаємодії Т. Лірі нами були отримані кількісні показники по дискограмах досліджуваних, на основі яких ми зробили якісний аналіз:

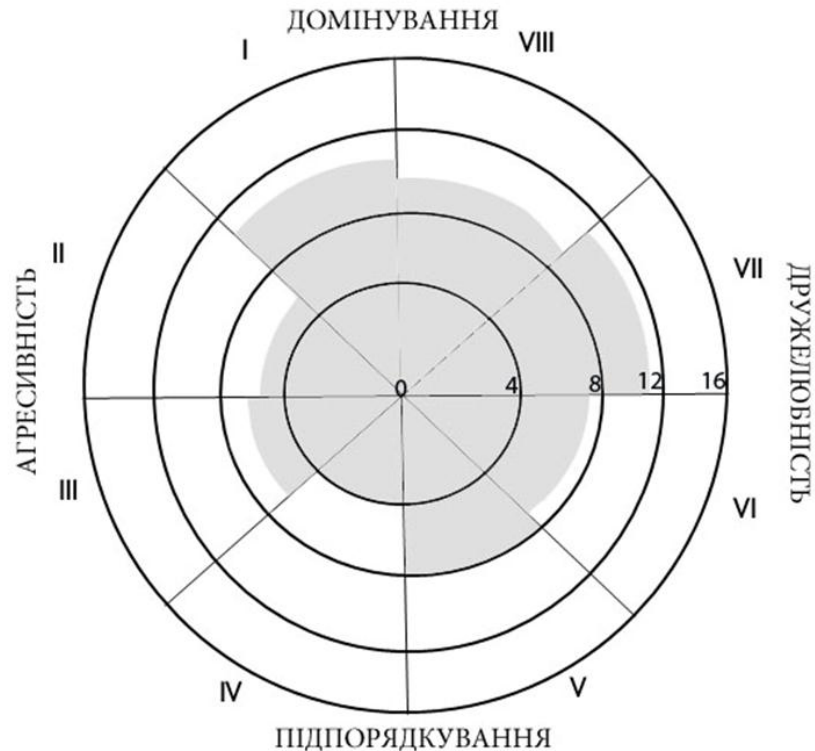

Рис 1. Дискограма «Я-реальне» Досліджувана 1

Досліджувана №1 Світлана («Я-Реальне»)

При описі досліджуваною аспекту «Я-реальне» (Рис. 1) діагностуються високі показники октанта, а також простежуються три піки на октантах I, VIII та VII.

Таким чином, досліджувана сприймає себе як домінуючу, доброзичливу і гіпервідповідальну особистість. Проаналізуємо отримані в результаті проведеного дослідження дані по кожній із октант.

Визначальними своїми особистісними особливостями досліджувана вважає:

- домінуючість, енергійність, успішність в справах; любов до надання порад, у тому числі і небажаних, вимога до себе пошани, нетерплячість до критики, переоцінка власних можливостей, а також використання активних і пасивних конфліктогенів спілкування (**I Авторитарний (10 балів)**);
- впевненість, незалежність, орієнтованість на себе, схильність до суперництва (**II. Егоїстичний (5 балів)**);
- наполегливість, цілеспрямованість в досягненні мети, енергійність, безпосередність (**III Агресивний (6 балів)**);
- реалістичність в думках і вчинках, критичність у ставленні до оточуючих, скептичність (**IV Підозрілий (8 балів)**);

– скромність, боязкість, поступливість, емоційну стриманість, здатною підкорятися, не має власної думки, слухняно і чесно виконує свої обов'язки. (**V Покірний** (4 бали));

– конформність, м'якість, очікування допомоги і порад, довірливість, схильність до захоплення оточуючими, ввічливість, потреба визнання (**VI Залежний** (7 балів));

– доброзичливість і люб'язність зі всіма, орієнтованість на похвалу і соціальне схвалення, прагнення задовольнити вимоги всіх, бути хорошою для всіх без урахування ситуації, мікрогрупи, має розвинуті механізми витіснення і придушення, емоційно лабільна (істероїдний тип характеру) (**VII Дружелюбний** (9 балів)).

– гіпервідповідальність, завжди приносить в жертву свої інтереси, прагне допомогти і співчувати всім, нав'язла в своїй допомозі і дуже активна по відношенню до оточуючих, що нерідко виступає як конфліктоген спілкування, неадекватно приймає на себе відповідальність за інших (може бути тільки зовнішня маска, потаємна, прихована особистість протилежного типу). (**VIII Альтруїстський** (9 балів)).

Отримані дані носять дещо суперечливий характер, що може свідчити про наявність інтрапсихічних конфліктів.

Простежується *проблема авторитету*: можливо прагнення до авторитарності, влади як компенсація власного безсилля; *проблема емоційної залежності від оточуючих*: витіснення потреби у вираженні своєї індивідуальності призводить до прояву несамостійності та підвищеної потреби у допомозі інших

Досліджувана №2 Яна С. Я-реальне

Рис. 2. Дискограма «Я-реальне» Досліджувана 2

При описі досліджуваною аспекту «Я-реальне» (Рис 2) діагностуються помірні показники октант, а також простежуються три піки на октантах I, II, V.

Таким чином, досліджувана сприймає себе як домінуючу, незалежну та сором'язливу особистість. Проаналізуємо отримані в результаті проведеного дослідження дані по кожній із октант.

Визначальними своїми особистісними особливостями досліджувана вважає:

– впевненість в собі, наполегливість, цілеспрямованість, можливість бути хорошим наставником і організатором, наявність властивостей керівника (**I Авторитарний (6 балів)**);

– впевненість, незалежність, орієнтування на себе, схильність до суперництва (**II Егоїстичний (6 балів)**);

– впертість, наполегливість, цілеспрямованість в досягненні мети, енергійність, безпосередність (**III Агресивний (4 бали)**);

– реалістичність в думках і вчинках, критичність у ставленні до оточуючих, скептичність (**IV Підозрливий (2 бали)**);

– скромність, боязкість, поступливість, емоційна стриманість, здатність підкорятися, відсутність власної думки, слухняність і чесність при виконанні своїх обов'язків (**V Покірний (8 балів)**);

– конформність, м'якість, очікування допомоги і порад, довірливість, схильність до захоплення оточуючими, ввічливість, потреба у визнанні (**VI Залежний (4 бали)**);

– схильність до співпраці, кооперації, гнучкість і компромісність у вирішенні проблем і в конфліктних ситуаціях, прагнення бути у згоді з думкою оточуючих, свідомо конформна, слідує умовностям, правилам і принципам хорошого тону у відносинах з людьми, ініціативна, ентузіастка в досягненні цілей групи, прагне допомагати, відчувати себе в центрі уваги, заслужити увагу і любов, товариська, проявляє теплоту і дружелюбність у відносинах (**VII Дружелюбний (4 бали)**);

– відповідальність по відношенню до людей, делікатність, м'якість, доброта, емоційне відношення до людей, що проявляється у співчутті і співпереживанні (емпатії), симпатії, турботі, ніжності, умінні підбадьорити і заспокоїти оточуючих, безкорисливості та чуйності (**VIII Альтруїстський (2 бали)**).

Така суперечність самоопису досліджуваної вказує на наявність таких внутрішніх конфліктів та проблем:

– *проблема авторитету*: можливо прагнення до авторитарності, влади як компенсація сором'язливості та невпевненості у собі;

– *проблема хворобливого самолюбства* (незадоволеності своїм положенням в очах оточуючих). Конфлікт між потребою у самореалізації, з одного боку, та проявом покірності, самоприниження і почуття провини – з іншого боку;

– *проблема незалежності-підкорення*: витіснення потреби у допомозі та довірі оточуючих призводить до прояву суперництва і, можливо, займання відособленої позиції у групі.

Досліджувана №3 Марина М Я-Реальне

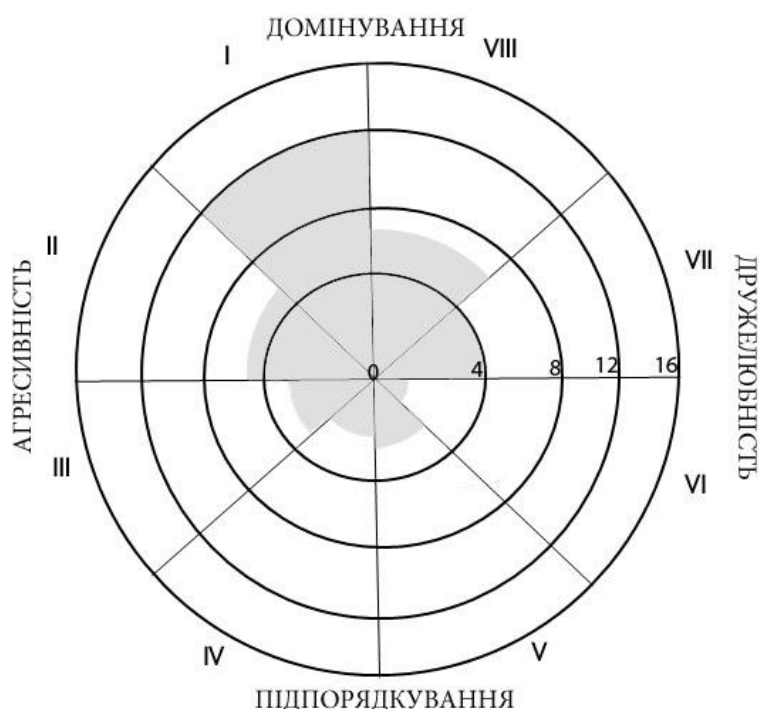

Рис. 3. Дискограма «Я-реальне» Досліджувана 3

При описі досліджуваною аспекту «Я-реальне» (Рис 3) діагностуються високі показники октанта I, а також простежуються два піки на октантах I, VIII.

Таким чином, досліджувана сприймає себе як авторитарну та чуйну особистість. Проаналізуємо отримані в результаті проведеного дослідження дані по кожній з октант.

Визначальними своїми особистісними особливостями досліджувана вважає:

- домінантність, енергійність, успішність у справах; любов до надання порад, у тому числі небажаних, вимога до себе пошани, нетерплячість до критики, переоцінка власних можливостей, а також використання активних і пасивних конфліктогенів спілкування (**I Авторитарний (12 балів)**);

- впевненість, незалежність, орієнтованість на себе, схильність до суперництва (**II Егоїстичний (5 балів)**);

- упертість, наполегливість, цілеспрямованість в досягненні мети, енергійність, безпосередність (**III Агресивний (3 бали)**);

- реалістичність у думках і вчинках, критичність у ставленні до оточуючих, скептичність. (**IV Підозрілий (2 бали)**);

- скромність, боязкість, поступливість, емоційна стриманість, здатність підкорятися, відсутність власної думки, слухняність і чесність при виконанні своїх обов'язків (**V Покірний (3 бали)**);

- конформність, м'якість, очікування допомоги і порад, довірливість, схильність до захоплення оточуючими, ввічливість, потреба у визнанні (**VI Залежний (1 бал)**);

- схильність до співпраці, кооперації, гнучкість і компромісність у вирішенні проблем і в конфліктних ситуаціях, прагнення погоджуватися з думкою оточуючих, свідомо конформна, слідує умовностям, правилам і принципам гарного тону у відносинах з людьми, ініціативна, ентузіастка в досягненні цілей групи, прагне допомагати, відчувати себе в центрі уваги, заслужити увагу і любов, товариська, проявляє теплоту і дружелюбність у відносинах (**VII Дружелюбний (4 бали)**);
- відповідальність по відношенню до людей, делікатність, м'якість, доброту, емоційне відношення до людей, що проявляється у співчутті і співпереживанні (емпатії), симпатії, турботі, ніжності, умінні підбадьорити і заспокоїти оточуючих, безкорисливості та чуйності (**VIII Альтруїстський (7 балів)**).

Уявлення досліджуваної про себе не має протиріч, що може говорити про цілісність і прагнення до особистісного росту.

IV. ЗВІТНО-ПІДСУМКОВИЙ ЕТАП

4.1 Представлення результатів людині, яка звернулася із запитом **Підсумкова консультативна бесіда з керівником відділу кадрів колонії для неповнолітніх дівчат за результатами проведеного дослідження**

П.: Ми завершили дослідження стилів міжособистісних стосунків за допомогою методики Інтерперсональної взаємодії Т. Лірі. Діагностика проводилася з трьома претендентками на посаду вихователя колонії, які попередньо вдало пройшли співбесіду.

К.: Так, і які результати Ви отримали? Ми можемо когось із них взяти?

П.: Зараз я Вам надам психологічну характеристику кожної із претенденток, на основі яких ви зможете визначитися із тим, хто оптимально підходить до виконання обов'язків вихователя.

Досліджувана №1

Досліджувана №2

Досліджувана №3

К.: Добре, ознайомте мене з результатами проведеного дослідження.

П.: Ви можете подивитися на графічне представлення отриманих результатів. У відповідності з результатами можна констатувати, що у міжособистісній взаємодії у досліджуваної №1 переважає орієнтація на дружелюбність, а у претендентів №2 і №3 – на домінування.

К.: А ви можете детальніше розказати, що це значить?

П.: Досліджувана 1 описує себе як домінантну, енергійну, успішну в справах; таку, що полюбляє надавати поради, у тому числі і небажані, вимагає до себе пошани, нетерпляча до критики, схильна до переоцінки власних можливостей, а

також використовування активних і пасивних конфліктогенів спілкування, реалістична в думках і вчинках, критична у ставленні до оточуючих, скептична. Претендентка проявляє доброзичливість і люб'язність зі всіма, орієнтована на похвалу і соціальне схвалення, прагне задовольнити вимоги всіх, бути хорошою для всіх без урахування ситуації, має розвинуті механізми витіснення і придушення, емоційно лабільна; гіпервідповідальна, завжди приносить в жертву свої інтереси, прагне допомогти і співчувати всім, нав'язла у своїй допомозі і дуже активна по відношенню до оточуючих, що нерідко виступає як конфліктоген спілкування, неадекватно приймає на себе відповідальність за інших (може бути тільки зовнішня маска, потаємна, прихована особистість протилежного типу)

Простежується проблема авторитету: можливо, прагнення до авторитарності, влади як компенсація власного безсилля; проблема емоційної залежності від оточуючих: витіснення потреби у вираженні своєї індивідуальності призводить до прояву несамостійності та підвищеної потреби у допомозі інших

К.: Зрозуміло, а що Ви можете мені сказати про наступну претендентку?

П.: Досліджувана 2 визначальними своїми особистісними особливостями вважає: скромність, боязкість, поступливість, емоційну стриманість, здатність підкорятися, відсутність власної думки, слухняність і чесність при виконанні своїх обов'язків. Водночас вона описує себе як впевнену, наполегливу, цілеспрямовану, незалежну, схильну до суперництва, вважає, що може бути хорошим наставником і організатором, має властивості керівника

Така суперечність самоопису досліджуваної може вказувати на наявність наступних внутрішніх конфліктів та проблем:

- проблема авторитету: можливо прагнення до авторитарності, влади як компенсація сором'язливості та невпевненості у собі;
- проблема хворобливого самолюбства (незадоволеності своїм положенням в очах оточуючих). Конфлікт між потребою у самореалізації, з одного боку, та проявом покірності, самоприниження і почуття провини, з іншого боку;
- проблема незалежності-підкорення: витіснення потреби у допомозі та довірі оточуючих призводить до прояву суперництва і, можливо, займання відособленої позиції у групі.

К.: А по третій претендентці чим Ви можете мене порадувати?

П.: Досліджувана 3 визначальними своїми особистісними особливостями вважає: домінантність, енергійність, успішність в справах; любов до надання порад, у тому числі і небажаних, вимагає до себе пошани, нетерпима до критики, переоцінює власні можливості, а також використовує активні і пасивні конфліктогени спілкування, проявляє відповідальність по відношенню до людей, делікатність, м'якість, доброту, емоційне відношення до людей, що проявляється у співчутті і співпереживанні (емпатії), симпатії, турботі, ніжності, умінні підбадьорити і заспокоїти оточуючих, безкорисливості та чуйності

Уявлення досліджуваної про себе не має протиріч, що може говорити про цілісність та прагнення до особистісного росту.

К.: І кого із трьох претенденток Ви мені можете порекомендувати на цю

посаду?

П.: Беручи до уваги критерії особливостей взаємодії, які Ви сформували на нашій першій зустрічі, можна говорити про те, що вони у більшій мірі наявні у претендентки №2. Вона описує себе як гарного наставника, організатора. У взаємостосунках схильна до співпраці, кооперації, гнучка і компромісна у вирішенні проблем і в конфліктних ситуаціях, відповідальна по відношенню до людей. *Але самоопис досліджуваної вказує на наявність внутрішніх конфліктів, які можуть позначитися на міжособистісних стосунках: поведінка претендентки у різних ситуаціях може бути непередбачуваною.*

Досліджувана №1 сприймає себе як домінуючу, доброзичливу і гіпервідповідальну особистість. Простежується проблема авторитету та проблема емоційної залежності від оточуючих, поведінка претендентки у різних ситуаціях може бути непередбачуваною.

Досліджувана № 3 сприймає себе як авторитарну і чуйну особистість, в уявленнях про себе не має протиріч, що може говорити про цілісність та прагнення до особистісного росту

К.: Тобто однозначно ми не можемо віддати перевагу комусь одному? Хоча для мене картина стає більш зрозумілою.

П.: Отже, Ви вже можете прийняти рішення?

К.: Не зовсім, я вагаюсь між другою та третьою претендентками...

П.: У цій ситуації можу порекомендувати Вам, взяти обох досліджуваних на випробний термін, а вже за результатами роботи ви зможете зробити остаточні висновки.

К.: Дякую Вам за консультацію. Я саме так і вчиню!

V. ЕТАП САМОАНАЛІЗУ, ГРУПОВОЇ РЕФЛЕКСІЇ ТА САМОРОЗВИТКУ

Підсумкова рефлексія позитивних моментів (що саме вдалося зробити, чого досягти, від чого отримати професійне задоволення)

Насамперед я задоволена тим, що на етапі аналізу літератури мені вдалося знайти роботу самого автора, Тімоті Лірі *Interpersonal Diagnosis of Personality A Functional Theory and Methodology for Personality Evaluation By Leary*, що було не так просто.

Вважаю, що я на належному рівні побудувала первину бесіду. У запиті клієнта простежувалося бажання перекласти відповідальність за прийняття рішення на психолога, але мною були чітко розмежовані межі компетентності консультанта.

Під час виконання професійно-орієнтованого завдання я зіткнулася із труднощами графічного оформлення результатів дослідження, але за допомогою кваліфікованої консультації колеги я засвоїла тонкощі роботи із фотошопом. Цікаво те, що я давно вже хотіла розібратися із цією програмою, але все не вистачало часу, а завдяки моїй роботі над інтерпретацією результатів дослідження за методикою Т. Лірі я просто була «змушена» в короткий термін оволодіти навиками роботи у фотошопі.

Психодіагностичний етап виявився одним із простих. Я використала адаптовану методику Т. Лірі, на основі запропонованого ключа підрахувала результати і зробила якісний аналіз отриманих результатів.

Думаю, що мені вдалося на належному рівні провести підсумкову консультативну бесіду з керівником відділу кадрів колонії для неповнолітніх дівчат. Хоча спочатку у мене були сумніви у тому як повідомити клієнту результати дослідження через те, що ні одна із претенденток на 100% не відповідала висунутим вимогам. Затратила на це багато часу, але, здається, змогла так побудувати бесіду і знайшла такі слова, що керівник відділу кадрів мене зрозуміла.

Програма саморозвитку

Складові навчально-професійних умінь та професійно важливі якості, які потрібно було б розвинути	В чому полягали труднощі	План заходів для саморозвитку	Терміни	Критерії самоконтролю
Теоретично-професійне мислення	Я відчула, що для виконання професійно-орієнтованого завдання загальних знань про міжособистісні стосунки та особливості роботи психолога з професійного відбору у пенітенціарних установах недостатньо	Систематично переглядати періодичні видання з психології, а також звернути увагу на статті з юридичної психології і вивчати роботи, у яких описані проблеми міжособистісних відносин та особливості використання психологічних знань під час підбору персоналу в пенітенціарних установах.	протягом періоду навчання в університеті (2 дні на місяць)	каталог психологічної літератури з питань міжособистісної взаємодії (бібліографія, анотації); каталог психологічної літератури з питань професійного підбору персоналу(бібліографія, анотації); електронна бібліотека літератури з психології; конспекти опрацьованих

		<p>Перелік періодичних видань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Вопросы психологии». 2. «Психологический журнал». 3. «Журнал практического психолога». 4. «Журнал прикладной психологии» 5. «Практична психологія та соціальна робота». <p>Ознайомитися із сайтом: Юридическая психология и не только... http://yurpsy.akadmvd.uz/files/ucheb/prevent/prevent.htm</p>		першоджерел.
Зібраність	Я виконувала професійно-орієнтоване завдання за рахунок особистого часу, відведеного на відпочинок	Ретельно планувати робочий день і тиждень та здійснювати поточний і підсумковий аналіз дотримання розроблених планів.	постійно	<p>вміння раціонально розподіляти час;</p> <p>вміння вибудовувати реалістичний план робочого дня та тижня;</p> <p>навички дотримання розроблених планів;</p> <p>вміння гнучко корегувати розроблені плани протягом робочого дня і тижня</p>